Bidrag till kännedomen om östra Värmlands coleopterfauna

och en kortfattad jämförelse mellan coleopterfaunan och fågelfaunan i Lungsunds socken.

Av

EINAR WIRÉN.

En uppgift, som endast meddelar att en insektart är anträffad i Värmland, är ur djurgeografisk synpunkt otillräcklig, emedan landskapet genomdrages av två för insektfaunan viktiga gränser. Dessa äro dels *gränsen emellan östanfjällska mellanskandinaviens subregion av den högboreala regionen och mellansvenska låglandets subregion av den sydskandinaviska regionen* (Ekman), dels *ekens nordgräns.*

Det skulle givetvis föra för långt att i denna lilla uppsats söka närmare redogöra för Värmlands natur, men för att giva ett prov på de stora olikheter, som i vissa avseenden förefinnas mellan skilda delar av Värmland, citeras här följande uttalande av Hildebrandsson: »Övergå vi nu till *temperaturförhållandena i Värmland,* så finna vi redan av våra isotermkartor och tydligast av januariisotermerna, att knappast någon provins i landet har så olika temperaturer i norr och söder som Värmland. Den nordligaste delen närmar sig isotermen —10°, vilken omsluter den kalla arean i Härjedalen och nordvästra Dalarna kring Särna. Vintertemperaturen närmar sig således där till den lappländska. Södra delen vid Vänerns nordkust och norr därom upp till Mellanfryken och Filipstad har, liksom mellersta Svealand, en januaritemperatur av —5° eller något däröver; om sommaren åter är Karlstadstrakten med en julitemperatur av +17° en av de varmaste i Sverige.»

Med ovanstående önskar jag skissera anledningarna till att jag anser det nödvändigt att i nedan givna artförteckning närmare precisera fynd av 69 coleopterarter, vilka redan äro kända från Värmland (åtskilliga av dem blott från Lundsberg) och införda i »Catalogus Coleopterorum Daniæ et Fennoskandiæ». Artförteckningen avser också att något öka vår kännedom om Värmlands coleopterfauna med uppgifter om 101 för landskapet nya arter, av vilka *Oligota Muensteri* Bernh. och *Epuræa Lysholmi* Munst. dessutom äro nya för landet. Samtliga fynd äro från Lundsberg med omgivningar.

Lundsberg är beläget i Lungsunds socken, Färnebo härad, ungefär mitt emellan Kristinehamn och Filipstad i östra Värmland och — vad som i detta sammanhang är särskilt viktigt — omkring 15 km nordöst om ekens nordgräns, men söder om den naturligtvis mycket oskarpare gränsen emellan högboreal och sydskandinavisk djurgeografisk region.[1]

Årets medeltemperatur är något högre än +5° C. och den årliga nederbörden mycket stor, drygt 700 mm. Islossningen i Hållsjön invid Lundsberg har under åren 1916—1937 i medeltal ägt rum den 27 april, men variationerna från år till år ha varit anmärkningsvärda, tidigast $^{31}/_{3}$ 1921 och senast $^{18}/_{5}$ 1924.

Berggrunden består dels av granit, dels av järngneijs med från båda härrörande kalkfattiga lösa jordarter, varför floran i den natursköna trakten är synnerligen artfattig. Sjöytorna ligga på höjder över havet från 137,8 m ned till 111,9 m, och det högsta berg- eller åspartiet når upp till 237,6 m. Ingen större älv flyter fram genom Lundsbergstrakten, men ett par åar finnas, av vilka den intressantaste är den starkt slingrande, delvis genom mosandhaltig skogsmark rinnande Lungälven. De vackra, ofta av al eller sälgbuskar kantade sjöarna omväxla med rätt talrika högmossar mellan vida, på låga åsar rika skogsmarker och i allmänhet små odlingar. Skogarna utgöras numera huvudsakligen av välskötta gallringsskogar med granen som viktigaste skogsträd och med smärre inslag av björk, asp, klibb- eller gråal. Tallmoar förekomma ej i Lundsbergs närhet.

Beklagligt är att trakten icke tidigare blivit entomologiskt utforskad — av artförteckningen framgår ju tydligt, att detta ej har skett — så att det varit möjligt att konstatera omfattningen av en del av de säkerligen starka förändringar utav insektfaunan, som givetvis blivit en följd av den moderna skogsvårdens genomgripande omgestaltning av skogarna och av näringsförhållandena i dessa. För att endast nämna en detalj — hur har icke det kraftiga nedbringandet av häckfåglarnas individantal inverkat på frekvensen av de insekter som bruka förekomma i fågelbon!

Efter denna knapphändiga presentation av Lundsbergstrakten följer nu förteckningen över en del av de senare årens coleopterfynd därstädes. Att artlistan kunnat komma till stånd är framförallt Redaktör Anton Janssons förtjänst, emedan han på det mest osjälviska sätt hjälpt mig med determinationer. Samtidigt som jag härmed framför mitt tack till honom, tackar jag även hjärtligt coleopterologerna C. H. Lindroth, Th. Palm, O. Sjöberg och A. Strand för all utmärkt hjälp!

Carabus granulatus L. 1 ex. — *C. glabratus* Payk. 4 ex. — *C. cancellatus* Ill. 3 ex.

Dyschirius septentrionum Munst. Hittills har denna art endast blivit anträffad vid Lungälven, där den huvudsakligen lever på en del solexponerade, glest bevuxna, mest av finkornig sand bestående strandpartier.

[1] Anm. Enligt Ekmans gränsdragning.

Bembidion litorale Oliv. Liksom föregående art är den endast iakttagen vid Lungälven, där den dels uppträder inom samma zon som *D. septentrionum*, dels å fullkomligt nakna sandremsor.

Tetraplatypus similis Dej. 1 ex. i älgspillning $^{10}/_{4}$ 1938.

Agonum ericeti Panz. visade sig i ganska stort antal under slutet av april och början av maj 1939 ej blott på sina sedvanliga uppehållsorter å mossplanens höljen och flykanter utan också på vägar i mossarnas närhet. En finsandig väg längs Gubbmossen — nära Lungälven — var tydligen särskilt omtyckt, ty där uppehöllo sig gärna de praktfulla djuren, när vädret var vackert och vägen uppvärmd av solen. Under följande vår var *Agonom ericeti* så sällsynt, att den tycktes försvunnen från trakten; så vitt jag vet, blev intet ex. funnet.

Bidessus unistriatus Schrk. är ej sällsynt i högmossarnas höljen.

Silpha tristis Ill. Ett ex. togs till vara $^{24}/_{4}$ 1939. Flera ex. iakttagna i trakten.

Nemadus colonoides Kr. blev första gången funnen i ett gammalt pärlugglebo $^{17}/_{5}$ 1937 och därefter några gånger i hackspettbon, vilka tagits i bruk av mesar t. ex. i ett av blåmesar bebott bohål av större hackspett.

Catops Westi Krog. Flera ex. i grävlingsexkrement samt i av björksav genomdränkt växtavfall.

Liodes silesiaca Kr. 1 ex $^{28}/_{8}$ 1939. — *L. badia* Sturm. 1 ex. $^{5}/_{7}$ 1939.

Cyrtusa subtestacea Gyll. 1 ex. $^{5}/_{8}$ 1940 under kvällshåvning vid Kungsskogens sågverk.

Amphicyllis globiformis Sahlb. 2 ex. sållades fram ur grävlingsexkrement $^{12}/_{6}$ 1938.

Agathidium bicolor J. Sahlb. 1 ex. $^{9}/_{4}$, 1 ex. $^{14}/_{4}$ och 6 ex. $^{30}/_{5}$ 1937. — *A. confusum* Bris. i trädgårdskompost sept. 1936. — *A. arcticum* Thoms. liksom föregående art tagen i kompost sept. 1936.

Euthia linearis Muls. Vid olika tillfällen under maj månad år 1938 togos flera ex. i den svampangripna barken på en grov björkstubbe.

Neuraphes elongatulus Müll. är ganska vanlig. — *N. plicicollis* Rtt. 3 ex. ha blivit framsållade ur svampigt, av flera myrarter bebott, multnande barr- och lövträdsavfall vid Lundsbergs vedkap. De togos $^{2}/_{4}$ 1937, $^{30}/_{4}$ 1939 och $^{7}/_{5}$ 1939. Den $^{31}/_{5}$ 1938 togs ett ex. i en starkt förmultnad björkstam.

Stenichnus Godarti Latr. är rätt vanlig.

Euconnus nanus Schaum. likaledes rätt vanlig. — *E. claviger* Müll. 3 ex. i stack av ängsmyra $^{25}/_{4}$ 1937 och 1 ex. under mossa $^{2}/_{4}$ 1937.

Orthoperus atomus Gyll. 1 ex. $^{19}/_{4}$ 1937.

Oligella foveolata Motsch förekommer i komposter och i multnande avfall vid ett numera nedlagt frörenseri vid Ackärns gård samt i de fuktiga delarna av vissa fågelbon.

Microptilium pulchellum Allib. Ett tiotal ex. togos annandag jul 1937 i en av stackmyrornas stackar, belägen mitt inne i en skogig udde vid sjön Öjevättern, nära Lundsbergs utgård Mossviken. Stacken hade under augusti månad varit runt om bevuxen med champignoner, vilka sutto inom en ett par dm bred gördel, vars nedre del började omkring en dm över markytan. Förmodligen voro åtminstone de fuktiga partierna av stacken tätt genomvävda av champignonmyceliet och de yttre delarna mycket rika på sporer. Tyvärr är det mig alldeles obekant, om svampvegetationen hade något samband med förekomsten av *Microptilium pulchellum*. Vid förnyade besök under senvintern 1938 kunde *M. pulchellum* icke erhållas i den myrstack, där den först anträffats, men hittades i antal i en närbelägen stack $^{2}/_{3}$ 1938. Jag känner icke till, huruvida även denna myrstack varit champignonbevuxen. *M. pulchellum* har icke blivit konstaterad i andra myrstackar än de ovannämnda.

Nephanes Titan Newm. 6 ex. i exkrement och diverse vegetabiliskt avfall i gångar av åkersork $^{3}/_{11}$ 1937.

Ptinella limbata Heer *v. testacea* Heer. 12 ex. $^{2}/_{6}$ 1937 under barken på en medelgrov aspstubbe. — *P. aptera* Guér. förekom en tid rätt talrik i frörenseriavfall blandat med murket tallvirke.

Acrotrichis thoracica Waltl. 7 ex. hos stackmyra $^{28}/_{3}$ 1938. — *A. suffocata* Halid. 2 ex. i älgspillning $^{17}/_{5}$ 1937.

Omalium exiguum Gyll. 1 ex. på en död fågel $^{13}/_{6}$ 1940.

Olophrum piceum Gyll. Flerstädes, ehuru fåtalig.

Acidota crenata F. 1 ex. $^{14}/_{5}$ 1939 vid stranden av sjön Emten.

Coprophilus striatulus Latr. 1 ex. $^{11}/_{4}$ 1938 under sållning av nedfallna grankottar.

Hypostenus fornicatus Steph. Sällsynt vid några sjöstränder.

Parastenus geniculatus Grav. ej sällsynt.

Medon apicalis Kr. har endast erhållits under kvällshåvning vid Lillfors' och Kungsskogens sågverk samt vid Lundsbergs vedkap. Den lever förmodligen i multnande trä- och barkavfall.

Xantholinus atratus Heer allmän.

Baptolinus affinis Payk. 1 ex. $^{15}/_{7}$ 1939.

Othius punctulatus Goeze allmän.

Philonthus rectangulus Sharp. 2 ex. sållades ur en trädgårdskompost under sept. 1936, och sedermera har den vid flera tillfällen återfunnits i komposter. *Philonthus rectangulus* lever emellertid ej alls uteslutande bland växtavfall. På fjällheden vid gränsen emellan Jämtland och Härjedalen togos i början av aug. 1937 ett 20-tal ex. på utrensat innanmäte av laxöring. — *P. fuscus* Grav. i bon av stare, gröngöling, fiskgjuse m. fl.

Staphylinus latebricola Grav. 1 ex. $^{6}/_{6}$ 1939 å en landsväg.

Quedius tenellus Grav. ej sällsynt i gamla barrhögar.

Acylophorus Wagenschieberi Kies. allmän vid vissa flykanter.

Mycetoporus niger Frm. 2 ex. $^{14}/_{4}$ och 1 ex. $^{22}/_{4}$ 1938 under mossa å granstubbar samt 1 ex. i utsipprad björksav $^{15}/_{5}$ 1938. — *M. laevicollis* Epp. 1 ex. $^{25}/_{3}$ 1938 vid sållning av mossa, löv o. dyl. på stubbar vid en sank bäckstrand.

Tachyporus corpulentus J. Sahlb. 1 ex. $^{14}/_{6}$ 1938.

Tachinus rufipennis Gyll. I utsipprad björksav — ganska sällsynt.

Hypocyptus tarsalis Luze. 1 ex. $^{20}/_{4}$ 1938. — *H. pulicarius* Er. 1 ex. $^{5}/_{9}$ 1940.

Oligota flavicornis Boisd. sällsynt. — *O. apicata* Er. 1 ex. $^{22}/_{8}$ 1940 tillsammans med Gyrophænor i svamp på västra sidan av Ålvikshöjden. — *O. Muensteri* Bernh. 1 ex. upptäcktes $^{9}/_{4}$ 1940 i sållgods som härrörde från en knappt medelstor myrstack i närheten av Rävhöjdens högsta del. Jag trodde till att börja med, att den för mig obekanta Oligotan av en ren tillfällighet befunnit sig i myrstacken, när denna drabbades av hemsökelse. För att få flera exemplar sållades ivrigt överallt å lokaler runt omkring stacken, men då ingen Oligota anträffades i sållmaterialet, försöktes myrstacken på nytt, varvid ytterligare 3 ex. erhöllos — av vilka ett blivit förstört. Senare företagna sållningar efter Oligota Muensteri i den av myrorna återuppförda stacken ha varit resultatlösa och likaså sökandet efter den i minst tjugo andra myrstackar å samma höjdsträckning.

Gyrophaena Poweri Crotch allmän. — *G. minima* Er. 1 ex. $^{22}/_{4}$ 1938, 1 ex. $^{15}/_{5}$ 1938, 2 ex. $^{22}/_{8}$ 1940. — *G. strictula* Er. 1 ex. $^{22}/_{8}$ 1940.

Placusa depressa Mäkl. torde vara rätt vanlig — de första ex. togos $^{17}/_{5}$ 1939. — *P. tachyporoides* Waltl. vanlig — de första ex. hittades å en savande björkstubbe $^{18}/_{5}$ 1938 och senare har den tagits många gånger.

Tachyusa constricta Er. Sällsynt vid Lungälven, där den iakttagits inom samma områden som *Dyschirius septentrionum*.

Notothecta anceps Er. endast anträffad i några få myrstackar under april 1940.

Alaobia scapularis Sahlb. 2 ex. tagna tillsammans med *Neuraphes plicicollis* och 4 ex. då de kommit flygande — 2 i starkt solsken vid en sjöstrand och 2 rätt sent på kvällen vid ett sågverk.

Bessobia monticola Thoms. tämligen vanlig i barrhögar.

Atheta procera Kr. 1 ex. $^{16}/_{6}$ 1938, 1 ex. $^{23}/_{8}$ 1940. — *A. Harwoodi* Will. 1 ex. $^{26}/_{5}$ 1937 i gröngölingsbo. — *A. fungicola* Thoms. 1 ex. $^{30}/_{4}$ 1939. — *A. acutangula* H. K. Hanss. 1 ex. $^{6}/_{11}$ 1937. — *A. oblongiuscula* Sharp. flerstädes, ehuru ganska sällsynt.

Zyras cognatus Märk. 1 ex. $^{15}/_{4}$ 1938.

Atemeles emarginatus Payk. 2 ex. $^{24}/_{4}$ 1939.

Phloeodroma concolor Kr. 1 ex. $^{20}/_{3}$ 1938.

Ilyobates subopacus Palm ej sällsynt.

Calodera protensa Mannh. 1 ex. $^{18}/_{4}$ 1938. — *C. uliginosa* Er. 1 ex. $^{11}/_{4}$ 1937, 2 ex. $^{15}/_{4}$ 1937.

Ocalea badia Er. 1 ex. $^{1}/_{10}$ 1937. — *O. picata* Steph. ej sällsynt.

Meotica pallens Redtb. i multnande gräs genomdraget av sorkgångar.

Pentanota Meuseli Bernh. lever antagligen i fuktigt trä- och barkavfall. De 5 erhållna exemplaren ha visserligen samtliga fångats i flykten under kvällshåvning, men endast vid sågverken i Lillfors och Kungsskogen samt vid Lundsbergs vedkap.

Oxypoda vittata Märk. 1 ex. $^{30}/_{9}$ 1937, 1 ex. $^{6}/_{10}$ 1937 i grävlingsexkrement, 1 ex. $^{14}/_{5}$ 1938 i björksav. — *O. alternans* Grav. allmän. — *O. bicolor* Muls. Rey. 1 ex. $^{30}/_{5}$ 1937.

Microglotta marginalis Grav. i bo av gröngöling och stare m. fl. — *M. picipennis* Gyll. Förekommer särskilt talrikt i en del rovfågelsbon — i ett fiskgjusbo i många tusental.

Euplectus decipiens Raffr. 1 ex. $^{5}/_{4}$ 1937 hos ängsmyror, 1 ex. $^{14}/_{4}$ 1937 under mossa, 1 ex. $^{6}/_{11}$ 1937. — *E. Karsteni* Reich *v. falsus* Bed. 7 ex. i talgoxbo $^{18}/_{7}$ 1937, 1 ex. i starbo $^{17}/_{6}$ 1937.

Brachygluta fossulata Reich. allmän.

Gnathoncus punctulatus Thoms. 1 ex. i gröngölingsbo och 2 ex. i starbo $^{17}/_{6}$ 1937.

Myrmetes piceus Payk. 3 ex. $^{30}/_{5}$ 1937, 1 ex. $^{10}/_{4}$ 1940.

Dendrophilus punctatus Hbst. relativt vanlig; i synnerhet i en del i hålor häckande fåglars bon.

Platysoma angustatum Hoffm. 1 ex. $^{5}/_{7}$ 1939.

Dictyopterus affinis Payk. 1 ex. $^{5}/_{7}$ 1939.

Lampyris noctiluca L. tämligen sällsynt.

Cantharis fulvicollis F. 1 ex. vid Kungsskogens sågverk $^{15}/_{7}$ 1939.

Malthodes minimus L. allmän.

Hylecoetus dermestoides L. ej sällsynt.

Limonius minutus L. 2 ex. $^{4}/_{8}$ 1940.

Athous haemorrhoidalis F. 1 ex. $^{26}/_{5}$ 1940.

Cyphon Paykulli Guér. 1 ex. i juni 1938.

Heterocerus fusculus Kies. 1 ex. vid Lungälven i augusti 1940.

Nemosoma elongatum L. Vid en exkursion den $^{23}/_{8}$ 1940 skalade Redaktör Anton Jansson och jag barken av några medelgrova och svagare stycken milved av gran, som dels fortfarande voro, dels nyligen varit starkt angripna av *Pityogenes chalcographus* L. och *Pityophthorus micrographus* L. Under barken togo vi flera ex. av Nemosoma — det första hittades naturligtvis av Redaktör Jansson. De följande besöken gåvo mig ytterligare några ex. av Nemosoma på samma vedkast, men endast ett ex. under granbark i en annan kast, ehuru en massa sådana undersöktes i samma skogsparti.

Calitys scabra Thunb. 1 ex. flygande $^{26}/_{5}$ 1938.

Epuraea silacea Hbst. 1 ex. $^{13}/_{7}$ 1940. — *E. Muehli* Rtt. 3 ex. $^{1}/_{4}$ 1938, 4 ex. $^{13}/_{9}$ 1939 och 1 ex. $^{3}/_{6}$ 1940. — *E. binotata* Rtt. allmän. — *E. rufomarginata* Steph. allmän. — *E. oblonga* Hbst. 1 ex. $^{18}/_{4}$ 1938. — *E. thoracica* Tourn. 1 ex. $^{28}/_{8}$, 1 ex. $^{30}/_{8}$ och 1 ex. $^{1}/_{9}$ 1939. — *E. Lysholmi* Munst. 1 ex. $^{22}/_{8}$ 1939 flygande vid Lundsbergs vedkap.

Soronia punctatissima Ill. 1 ex. $^{18}/_{7}$ och 1 ex. $^{21}/_{7}$ 1939, 1 ex. maj 1940.

Monotoma angusticollis Gyll. allmän. — *M. bicolor* Villa. allmän.

Silvanoprus fagi Guér. ganska allmän — dels kvällsflygande, dels på av *Crypturgus cinereus* Hbst. angripna granar.

Læmophloeus ferrugineus Steph. var under ett par år ej sällsynt i avfall från

det nu i ruiner lagda frörenseriet vid Ackärn. — *L. alternans* Er. 3 ex. $^{25}/_{8}$ 1940 vid ena änden av en smal granstock i samma milvedskast, där *Nemosoma* anträffades två dagar tidigare. *L. alternans* uppehöll sig i *Pityophthorus micrographus'* larvgångar.

Henoticus serratus Gyll. 1 ex. $^{15}/_{7}$ 1939.

Cænoscelis subdeplanata Bris. Flera flygande ex. togos under kvällshåvningar vid min vedbod och Lundsbergs vedkap samt vid Lillfors sågverk under maj, juni och juli 1940.

Atomaria morio Kol. ganska sällsynt — anträffas framförallt i vissa fågelbon och har här i trakten blivit funnen i blåmes- och starbon. — *A. turgida* Er. allmän. — *A. Hislopi* Woll. allmän i älgspillning. — *A. alpina* Heer. 5 ex. $^{24}/_{4}$ 1940 vid sållning av visset gräs. — *A. procerula* Er. 2 ex. $^{18}/_{4}$, 1 ex. $^{19}/_{5}$ och 1 ex. $^{6}/_{6}$ 1940. — *A. prolixa* Er. vanligen sällsynt, men allmän under våren 1940.

Enicmus rugosus Hbst. ej sällsynt.

Cartodere elongata Curt. Våren 1937 uppträdde den massvis bland björkvedsavfall. — *C. filiformis* Gyll. 1 ex. $^{26}/_{8}$ 1937 i frörenseriet vid Ackärn.

Corticaria saginata Mannh. 1 ex. $^{26}/_{12}$ 1936. — *C. serrata* Payk. ej sällsynt. — *C. linearis* Payk. sparsam — huvudsakligen anträffad i försumpad skog vid mosslaggar. — *C. elongata* Gyll. ej sällsynt.

Corticarina similata Gyll. 1 ex. $^{28}/_{4}$ 1938 på en grankotte. — *C. obfuscata* A. Strand ej sällsynt.

Litargus connexus Geoffr. allmän.

Myrmecoxenus vaporariorum Guér. Ett 20-tal ex. togos i frörenseriavfall vid Ackärn $^{18}/_{7}$ 1939.

Scymnus ater Kugel. 1 ex. $^{4}/_{7}$ 1937.

Cis nitidus F. 1 ex. $^{5}/_{3}$ 1938.

Stegobium paniceum L. 1 ex. $^{4}/_{8}$ 1940.

Theca pilula Aubé. Ett ex. togs $^{16}/_{6}$ 1940 under kvällshåvning, när det kom flygande vid Lundsbergs vedkap.

Tipnus unicolor Pill. vanlig.

Ptinus subpilosus Sturm. Några ex. tagna på tallgrenar och 2 ex. $^{28}/_{4}$ 1938 på grankottar.

Rhinosimus planirostris F. 1 ex. $^{5}/_{7}$ 1939.

Aderus pygmaeus De G. 2 ex. $^{15}/_{7}$ och 1 ex. $^{20}/_{8}$ samt 2 ex. $^{9}/_{7}$ 1940.

Abdera triguttata Gyll. 1 ex. $^{30}/_{5}$ 1937.

Uloma Perroudi Muls. hittades av Stud. Bengt Rapp vid Lillfors sågverk och blev där i antal tagen av honom och mig på undersidan av bräder, som lågo på fuktiga sågspånsmassor. De flesta Ulomaexemplaren petades fram ur ytliga gångar i det halvmurkna träet, och det föreföll, som om djuren själva åstadkommit gångarna.

Phytoecia cylindrica L. ej allmän.

Zeugophora subspinosa F. 1 ex. $^{3}/_{6}$ 1939, 1 ex. $^{20}/_{8}$ 1940.

Chrysomela geminata Payk. allmän.

Melasoma ænea L. förekommer och har en gång uppträtt i betydande antal.

Phyllotreta tetrastigma Com. 1 ex. $^{26}/_{3}$ 1938 i hö. — *P. ochripes* Curt. 1 ex. $^{30}/_{4}$ 1939.

Longitarsus curtus All. 2 ex. $^{8}/_{8}$ 1939.

Chalcoides nitidula L. Lokalt allmän.

Chaetocnema aerosa Letzn. 1 ex. juni 1938 vid sjön Emten.

Anthribus albinus L. ej sällsynt.

Deporaus Mannerheimi Humm. 1 ex. $^{4}/_{8}$, 1 ex. $^{14}/_{8}$ och 1 ex. $^{17}/_{8}$ 1939.

Sciaphilus asperatus Bonsd. ej sällsynt.

Rhyncolus turbatus Scönh. 2 ex. $^{30}/_{5}$ 1937 i ett gammalt murket äppleträd vid Mossviken.

Dorytomus majalis Payk. förekommer sparsamt. — *D. salicinus* Gyll. Den $^{19}/_{5}$ 1940 erhölls ett 10-tal ex. å blommande sälgar vid sjön Emten, men blott ett

par dagar senare kunde intet exemplar uppbringas trots mycket håvande. — *D. dorsalis* L. har endast blivit iakttagen inom ett litet område vid sjön Emten i maj 1940, där 15 à 20 ex. insamlades på småaspar och sälgbuskar.

Elleschus bipunctatus L. ej sällsynt.

Anthonomus pubescens Payk. 9 ex. tagna vid olika tillfällen på smågranar och ungtallar.

Trachodes hispidus L. 1 ex. 18/3 1938, 1 ex. 4/5 1939.

Coeliodes rubicundus Hbst. 5 ex.

Ceuthorrhynchus nigrinus Marsh. 1 ex. juni 1938.

Gymnetron melanarium Germ. 1 ex. 5/4 1938.

Polygraphus poligraphus L. allmän.

Crypturgus cinereus Hbst. allmän.

En granskning av ovan uppräknade arters kända utbredning ger vid handen att, trots mycket försiktig beräkning, ej färre än 66 av dem med hänsyn till deras utbredning inom Sverige måste anses vara utpräglat sydskandinaviska former, liksom även att flertalet av de övriga företrädesvis äro hemmahörande inom sydskandinaviska djurgeografiska regionen. Endast 1 art, *Dyschirius septentrionum* Munst., är högboreal (samt arktisk?) och 1 annan, *Atheta procera* Kr., tillhör övervägande den högboreala regionen. *Atomaria alpina* Heer kan icke sägas vara exklusivt högboreal, då den är känd både från Danmark och från sydöstra Norge.

Även om antalet av Sveriges högboreala coleopterarter är avsevärt mindre än antalet av dess sydskandinaviska, visar proportionen emellan högboreala och sydskandinaviska arter i *hela* den från Lundsbergstrakten kända coleopterfaunan, att trakten i fråga om denna fauna avgjort måste räknas till den sydskandinaviska djurgeografiska regionen, och att inslaget av högboreala arter är ytterst obetydligt. Detta är intressant, emedan en inventering av Lungsunds sockens fågelfauna, som utförts av J. Bernström och meddelats i »Fauna och Flora» år 1934, enligt Bernströms uppfattning otvetydigt visar, att Lungsunds socken djurgeografiskt tillhör den högboreala regionen.

Bernström har själv framhållit, att hans uppsats icke kan göra anspråk på fullständighet. Den ger icke heller en fullständig bild av Lungsunds sockens fågelfauna, men trots ett ganska stort behov av komplettering är det av Bernström framlagda materialet i många avseenden utmärkt.

Bernström har inom Lungsunds socken icke påträffat häckande »en enda av de fågelarter, vilka Ekman (pp. 91—95 och 102—116) anger som karakteristiska för den sydskandinaviska regionen . . . utom möjligen nötväckan . . .» Det är också min uppfattning, att ingen av dessa fågelarter konstant häckar inom socknen.

Bernström räknar till *»nordliga fåglar»*, som inom socknen befinna sig *»vid eller nära sin egentliga sydgräns»* (kurs. av Bernström), endast rödvingetrast, den nordliga ljungpiparerasen, knipa och smålom.

Nedan en sammanfattning av vad jag känner till om i socknen observerade fågelarter, vilka av Ekman upptagas för högboreala regionen — enligt Ekmans uppställning:

A. *Arter, som icke äro typiskt högboreala, utan i glesare förekomst även gå ned i Sydsverige.* Enligt Ekman 13 fågelarter.

Snöskata, Turdus pilaris L. häckar allmänt.

Strömstare, Cinclus cinclus L. häckar troligen ej konstant, men tillfälligt.

Talltita, Parus atricapillus borealis Selys. häckar allmänt.

Större korsnäbb, Loxia pityopsittacus Borkh. Några bon ha icke blivit funna — ej heller eftersökta av mig — men större korsnäbben har flera år iakttagits i ej obetydligt antal under hela vintern och våren i synnerhet i Leghornstjärns omgivningar och på Pukhöjden. Under dessa »korsnäbbsår» här jag även iakttagit ungfåglar i början av våren.

Vitryggig hackspett, Dryobates leucotos Bechst. häckar antagligen. Boplats icke känd, men jag har i synnerhet under vår och försommar sett de vuxna fåglarna.

Sparvuggla, Glaucidium passerinum L. hör med största sannolikhet till socknens häckfåglar, ehuru jag icke äger kännedom om någon boplats. Den är icke sällsynt och brukar företrädesvis bli uppmärksammad — sedd eller hörd — under våren.

Regnpipare, Charadrius apricarius L. häckar flerstädes.

Kricka, Anas crecca L. häckar flerstädes — t. ex. vid sjön Emten.

Knipa, Clangula clangula L. häckfågel, som har boplatser bl. a. vid Hållsjön.

Anm. I sin uppsats omnämner Bernström flera av de här uppräknade arterna, ehuru han icke för dem till de »nordliga».

B. *Typiskt högboreala arter med utbredning även i de nedre delarna av det högboreala området.*

Rödvingetrast, Turdus iliacus L. häckfågel.

Bergfink, Fringilla montifringilla L. häckade allmänt omkring Ackärn våren 1924, men är troligen ej konstant häckande inom Lungsunds socken.

Tretåig hackspett, Picoides tridactylus L. iakttagen under alla årstider men huvudsakligen under vårmånaderna, varför det väl får anses troligt att den häckar i trakten.

Pärluggla, Ægolius tengmalmi Gmel. häckar flerstädes. Bon med ungar funna vid Lilla Engtorp, Muggbo och Pukhöjden.

C. *Arktisk-högboreala arter.*

Smålom, Colymbus stellatus Pontopp. har under senare år avtagit något i antal men är fortfarande ej sällsynt och årligen häckande.

Med denna — visserligen fortfarande bristfälliga — kännedom om fågelfaunan inom Lungsunds socken kan jag ungefärligen instämma med Bernström och anse den vara av övervägande högboreal typ.

Den principiellt betydelsefulla slutledning, som man kommer till vid en jämförelse mellan coleopterfaunan och fågelfaunan inom denna del av Värmland, är att *coleopterfaunans djurgeografiska begränsning icke sammanfaller med fågelfaunans.* Därav följer också, att det torde

vara mindre lämpligt att söka draga upp gemensamma djurgeografiska regionsgränser för en del vitt skilda djuravdelningar.

Lundsberg i januari 1941.

Anförd litteratur.

Bernström, J., Bidrag till kännedomen om östra Värmlands häckande fågelfauna. — Fauna och Flora 1934.

Hansen, V., Hellén, W., Jansson, A., Munster, Th., Strand, A., Catalogus coleopterorum Daniæ et Fennoscandiæ. Helsingfors 1939.

Ekman, S., Djurvärldens utbredningshistoria på Skandinaviska halvön. Stockholm 1922.

Hildebrandsson, H. H., Översikt av Värmlands klimat. — En bok om Värmland, del I. Uppsala 1917.